

Spesialiseringen i samfunnspsykologi trenger omlegging

Spesialistutdanningen i samfunnspsykologi mangler kontekst, sammenheng og et kritisk blikk.

TEKST

Helén Ingrid Andreassen

PUBLISERT 19. februar 2024

EMNER

foreningskritikk

samfunnspsykologi

spesialistutdanning

allmennpsykologi

spesialist

Helén Ingrid Andreassen. Foto: privat.

Jeg fullførte det obligatoriske programmet for spesialiteten samfunns- og allmennpsykologi i november 2023. For meg har det vært åpenbart fra starten av at dette er den rette spesialiseringen for meg. Jeg er en politisk engasjert psykolog som liker å jobbe med systemer, ledelse og samfunnsutvikling. I tillegg har jeg fått meg jobb i kommunen, og gledet meg til å få en spennende fordyping i kombinasjonen samfunns- og allmennpsykologi. Det ble dessverre ikke slik jeg hadde håpet. Jeg står igjen forvirret over hva Psykologforeningen vil at jeg skal være spesialist i, samt en følelse av at samfunnspsykologien ikke er et faktisk tema foreningen forholder seg til.

Usammenhengende og ukritisk

Kursrekken inneholdt en rekke velmente foredrag om ulike allmennpsykologiske tiltak i forskjellige kommuner, i tillegg til noen litt vilkårlige enkelttemaer, eksempelvis rammer for kommunalt arbeid, medietrening og prosjektledelse. Samfunnspsykologien var imidlertid borte fra alt mylderet; sosialpsykologi, kritisk psykologi og «community psychology» var fraværende. Dette til tross for at det er tunge teoretiske tradisjoner som kunne rammet inn hele utdanningen.

Det typiske foredraget i min kursrekke ble holdt av en psykolog som har gjennomført et prosjekt i en kommune, som fortalte hvor vellykket det var. Det var ingenting galt med disse foredragene i seg selv, men det var mange av dem, og de manglet kontekst fra teori og forskning. Programmet manglet sammenheng og et kritisk blikk.

Dette er følelsen jeg sitter igjen med etter endt program: Mer psykologi overalt er et gode. Det oppleves som om vi som psykologer støtter alt som er bra. Og det som er bra, er alle typer tiltak som fremmer allmennhelse (for eksempel mosjon eller fellesskapsverdier), gir psykoedukasjon eller rask tilgang på psykologisk hjelp. Men tiltak som i utgangspunktet er positive, kan også ha problematiske sider, noe som burde bli diskutert i en spesialistutdanning for psykologer. Ett eksempel er hvordan idrettstilbud for barn kan være bra, men også en plass hvor mobbing og ekskludering forekommer. Hvordan tenker vi helhetlig for å avhjelpe mulige negative effekter og skape tilbud som gir rom til alle? Jeg savner et kritisk blikk på tiltak vi presenterer, og hvilke grupper som gagnar eller ikke får nytte av det psykologer typisk foreslår.

Psykologi og samfunn

Sosialpsykologien kan brukes til å forklare en rekke samfunnsfenomener, og er et fagfelt det burde være enkelt å knytte til dagsaktuelle temaer. Psykisk uhelse oppstår ikke i et vakuum. Fattigdom, utenforskap, rasisme og samlivsbrudd er bare noen sosiale og kulturelle forhold som har sammenheng med psykiske lidelser. De er også store problemer i seg selv. Sosialpsykologi og kritisk psykologi kan videre brukes for å forstå gruppedynamikk, politiske konflikter og atferd på et makronivå. Hvorfor bruker færre stemmeretten? Hvorfor ser vi stadig flere havne i gjeldsproblemer? Utdanningen mangler en diskusjon om hvordan vi som fag forholder oss til politiske og sosiale fenomener, både praktisk og teoretisk.

Mange ubesvarte spørsmål

Vi burde også diskutere vår egen profesjon og rolle med et mer kritisk blikk. Psykologer skal nå være til stede i alle kommuner, en ny og spennende rolle som psykologer fyller på ulike måter. Dette kunne vært utgangspunkt for spennende drøftinger av hva vi som profesjon ønsker å få til, basert på ulike teoretiske vinklinger eller forskning. Hva er en god kommune, sett fra en psykologs perspektiv? Hvilken kommune bruker mest penger på psykisk helse, eller har færrest på venteliste til DPS? Vi har godt av å i større grad problematisere oss selv, vår begrepsbruk og tiltakene vi setter i gang. Er det et gode at stadig flere går til en psykolog/terapeut? Hvordan skal vi jobbe mer universelt for å nå alle, og hva gjør vi for dem som ikke ønsker eller håndterer

«vanlig» samtaleterapi? Vi må også reflektere rundt hvorvidt vi er med på å skape et behov som kunne vært håndtert på andre måter.

Slike spørsmål forventet jeg at spesialiseringssløpet i samfunnspsykologi skulle ta for seg. Jeg er veldig glad for at det er en spesialitet i samfunn og allmennpsykologi, men det er tydelig for meg at utdanningen trenger en mer helhetlig overbygning. Etter gjennomført program sitter jeg igjen uten å vite hva det betyr at jeg skal bli spesialist i samfunnspsykologi. Vi må ha en omlegging fra dagens velmente, men begrensede utdanning, til en som tør å ta tak i det spennende fagfeltet samfunnspsykologi faktisk er.

Merknad. Forfatter er leder av Yngre psykologers utvalg og nestleder av Norsk psykologforenings lokalavdeling i Oslo.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 61, nummer 3, 2024, side 188-189

TEKST

Helén Ingrid Andreassen, psykolog

KONTAKT: helen.ingrid@gmail.com